Δεν αντιμετωπίζονται σωστά οι πυρκαγιές.

του **Νίκου Μάργαρη*** (2007)

1.Οι φωτιές στα δάση είναι φυσιολογικά φαινόμενα.

Η φωτιά είναι ομαλά ενταγμένη στα μεσογειακού τύπου οικοσυστήματα. Σε όλες τις χώρες γύρω από τη Μεσόγειο, στην Καλιφόρνια, στο Ακρωτήρι της Καλής Ελπίδας, στη Νότια Αφρική, στην Αυστραλία, στη Χιλή είναι σύνηθες φαινόμενο. Την προηγούμενη μόλις εβδομάδα φωτιά στην Καλιφόρνια έκανε στάχτη 2.000 σπίτια. Η Ελλάδα δεν είναι ειδική περίπτωση. Ακόμα και τα ζώα της χώρας μας είναι προσαρμοσμένα σε αυτήν. Υπάρχουν πουλιά που πάνε μόνο στις καμένες εκτάσεις γιατί εκεί βρίσκουν πολλά έντομα. Και τα έντομα είναι πολλά, γιατί τα φυτά που βγαίνουν στις καμένες περιοχές ανθίζουν γρηγορότερα. Είναι, όσο και αν δεν το πιστεύουμε, αυτός ο κύκλος της ζωής των μεσογειακών οικοσυστημάτων. Μια καμένη περιοχή, την πρώτη χρονιά μετά τη φωτιά είναι κήπος.

2. Δεν αντιμετωπίζονται σωστά οι πυρκαγιές.

Η πυρκαγιά των δασών θέλει ειδική αντιμετώπιση. Στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ έχουν καταγράψει όλες τις προηγούμενες φωτιές, από το 1985 έως σήμερα. Υπάρχουν σε εξειδικευμένα προγράμματα ανά πάσα στιγμή δεδομένα, όπως οι άνεμοι που φυσούν, μετεωρολογικά και κλιματικά στοιχεία, τα είδη των φυτών που έχουν φυτρώσει, η ηλικία τους, οι εκτάσεις που έχουν ξανακαεί, και ο χρόνος που συνέβη αυτό. Έχοντας διαθέσιμα όλα τα στοιχεία μπορούν να αντιμετωπίσουν τις φλόγες κάθε φορά με τον τρόπο που χρειάζεται. Η σύγκριση με την Ελλάδα είναι καταλυτική. Εδώ ο καθένας

λειτουργεί περίπου ως μαθητευόμενος μάγος.

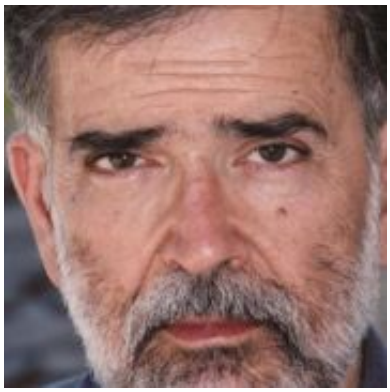
Νίκος Μάργαρης (1943-2013)

3. Ποιοι είναι οι εμπρηστές.

Εμπρηστές στην Ελλάδα είναι η ΔΕΗ, οι ανεξέλεγκτες χωματερές και όσοι έχουν κοπάδια. Δεν υπάρχουν σατανικοί εμπρηστές με κουκούλες και μηχανές που καίνε τα δάση. Υπάρχει και ένα μεγάλο ποσοστό πυρκαγιών που προκαλούνται από άλλες αιτίες. Στη Χαλκιδική η φωτιά ξεκίνησε πέρσι από κεραυνό. Τώρα έλεγε κάποιος ραδιοφωνικός σταθμός ότι υπήρχε εμπρηστικός μηχανισμός στην Πάρνηθα. Είναι λάθος. Βρίσκουν μια παλιά οβίδα και λένε μετά ότι πρόκειται για εμπρηστικό μηχανισμό.

4. Τα πεύκα είναι οι μεγάλοι ένοχοι.

Έχουμε μια μανία με τα πεύκα. Τα φυτεύουμε παντού. Στα στρατόπεδα τα βάζουν δίπλα στις πυριτιδαποθήκες. Τα πεύκα όμως έχουν ένα… μειονέκτημα. Χρειάζονται, προκαλούν, τη φωτιά. Ανήκει στο DNA τους. Στο Πήλιο που δεν έχει πεύκα, πήγαν οι δασολόγοι και φύτεψαν. Τα πεύκα αυτά έχουν καεί έως τώρα τρεις φορές. Στην Πάρνηθα τα πεύκα έκαψαν τα έλατα. Από τη ρητίνη βγαίνει το εύφλεκτο νέφτι.

5. Ο Εθνικός Δρυμός της Πάρνηθας.

Υποτίθεται ότι είχαν κάνει Εθνικό Δρυμό και μιλούσαν για τα κρι- κρι που τα έφεραν από την Κρήτη. Είχαν μαντρώσει μια περιοχή και είχαν βάλει μέσα ελάφια. Για να δουλέψει πραγματικά ένα οικοσύστημα με ζαρκάδια και ελάφια έπρεπε να υπήρχαν και λύκοι. Τα ελάφια είχαν γίνει τόσο πολλά που τρώγανε συνεχώς τους φλοιούς των ελάτων.

6. Δεν θα λιγοστέψει το οξυγόνο των Αθηναίων.

Άκουσα ότι θα λιγοστέψει το οξυγόνο στην Αθήνα. Το οξυγόνο, τα τελευταία εκατομμύρια χρόνια, δεν έχει ελαττωθεί. Το οξυγόνο παράγεται κατά ενενήντα τοις εκατό από τους ωκεανούς. Πιστεύει κανείς ότι στη Σαχάρα δεν έχουν οξυγόνο; Στους πόλους που δεν έχουν δέντρα δεν έχουν οξυγόνο άραγε; Άκουσα επίσης να λένε και να ξαναλένε εξαφανίστηκε ο τελευταίος πνεύμονας πρασίνου. Δεν ήταν ο τελευταίος πνεύμονας πρασίνου στο Λεκανοπέδιο. Υπάρχει η άλλη πλευρά της Πάρνηθας, η Πεντέλη, ο Υμηττός που ξαναπρασίνισε.

7. Δεν χρειάζονται αντιπλημμυρικά έργα, ούτε αναδασώσεις.

Στο Άγιον Όρος, πριν από δέκα χρόνια, μια φωτιά είχε κατακάψει τα πάντα. Καθηγητές και οικολόγοι λέγανε ότι έπρεπε να γίνουν αναδασώσεις. Οι καλόγεροι δεν άφησαν κανέναν να μπει μέσα. Οι καλόγεροι ευτυχώς δεν έχουν γίδια. Το δάσος έγινε καλύτερο απ΄ ό,τι ήταν πριν.

Στην Πάρνηθα σήμερα υπάρχει ένας υποόροφος. Είναι ο σχίνος, η κουμαριά, το πουρνάρι. Σε αυτά τα φυτά καίγεται μόνο το από πάνω μέρος. Καίγεται δηλαδή το 40%. Το 60% το αποτελούν οι ρίζες τους. Αυτά τα φυτά «ξαναπετάνε» αμέσως με τις πρώτες φωτιές. Αυτά που ακούμε περί πλημμυρών κ.λπ. είναι ανοησίες. Το έδαφος και το νερό συγκρατούνται από τον υποόροφο, γιατί οι ρίζες είναι ζωντανές. Δεν πρέπει να πατήσει κανείς μέσα στην καμένη έκταση, να κόψει κορμούς, να τους σέρνει. Στην Πεντέλη, σε εκείνες τις φοβερές αναδασώσεις, μικρών τμημάτων ευτυχώς, σκάβανε και φύτευαν ασθενικά δεντράκια και συγχρόνως καταστρέφανε γύρω στα 100 μικρά φυτά που είχαν φυτρώσει από μόνα τους.»

***

Καθηγητής Νίκος Μάργαρης*

Διετέλεσε ακαδημαϊκός δάσκαλος στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης όπου εξελέγη Διευθυντής Τομέα Οικολογίας στα 35 του. Στο πανεπιστήμιο Αιγαίου έβαλε τα θεμέλια για την ίδρυση του Τμήματος Περιβάλλοντος.